

Buda hegyhelyei az idegenforgalom szolgálatában

Írta: Eperjessy István dr.

III.

Szent Jobbkéz a budai Várban

Buda kegyhelyei között talán első helyen kellett volna emlékeznünk Szent István királyunknak a budai királyi várban őrzött ereklyéjéről, melyről Paulovits dr. a következőket írja:

„A magyar nemzet legfőbb ereklyéinek egyike, a honalapító első magyar király dicsőséges jobbkeze a m. kir. udvari- és várplébánia-templomában őrzetik arany ereklyetartóban és minden év augusztus 20-án, a nagy király emléknapján, közszemlére tétetik ki. Százévről zárandokol a nép a csodálatos Szent Jobb elé, mely összekulesolódott buzgó imádságra, adakozó volt az alamizsnálkodásban, erélyes a kormányzásban és szeretetet sugárzó a kegyelemben.

Ez a romolhatatlan királyi kéz évszázadok óta a legnagyobb tisztelet tárgya. Mikor első nagy királyunkat halála után negyvenöt évvel szentté avatták, felfnyitották koporsóját Szent László király jelenlétében. A nagy király teteme balzsamillatos olajban úszott. Kiemelték a holttestet, hogy másik koporsóba helyezték, László király azonban előzőleg elküldte onnan a fejevári prépost fiát, Mercuriust, nehogy rajongó buzgalomban magához vegye a drága ereklye egy darabját. Mercurius nagy szomorúsággal vonult a kórusba és itt búslakodott, midőn a hagyomány szerint hófehér ruhába öltözött, meny-

nyeim szép ifjú jelent meg előtte és átnyújtott neki egy fehér gyölesba burkolt tárgyat.

— Elhoztam neked, — úgymond — ama nagy királynak dicsőséges szent kezét, melyről elvégeztetted, hogy soha romlás ne érje, hanem örök időnkig épségben maradjon a magyarok dicsőségére. Vedd tehát és őrizd meg, mikor eljő az ideje, jelentésd László királynak, hogyan történt ez veled.

Nem sokkal ezután a király álmában azt az üzenetet kapta, hogy keresse fel Mercuriust és vegyen át tőle egy ereklyét. Ugyanekkor angyal jelentette Mercuriusnak, hogy elérkezett az idő, amikor a rábizott szent titkot felfedheti. László király püspökök és országnagyok fényes kíséretével érkezett Mercurius barát kolostorába és mikor megtudta, hogy miről van szó, az aranygyűrűs Szent Jobbot vissza akarta helyeztetni a koporsóba. Ismét álomban kapott figyelmeztetést arra, hogy az ereklye örök emlékeztetőül a hívők szeme előtt maradjon.

László király apátságot alapított a Szent Jobb őrzésére 1078-ban és annak első apáturául Mercurius barátot tette meg. A szentszék jóváhagyásával külön ünnepet rendelt s Mátyás király idejében a Szent Jobbnak már külön szentmiséje is van. Az idők folyamán ezután elkallódott az ereklye; török hatalmasok Boszniában pénzért eladták. A tudós jezsuita páter, Pray György 1764-ben nyomozta ki, hogy a drága ereklye a raguzai templomban van. A velencei köztársaság megszerezte azt és ajándékolta Mária Terézia királynőnek, aki viszont a magyar nemzetnek ajándékozta és nagyszerű diadalmenetben szállította Budára. A remekművű ereklyetartó szekrénykét a püspöki kar 1862-ben készítette. Az ereklye mai

nap a magyar szent korona mellett ezeréves állami létünknek és az irántunk számtalanszor megnyilvánult isteni irgalmasságnak szent szimbóluma.” —

Szent István napján az ország minden tájáról vesznek részt a körmenetben. E helyen elismeréssel kell adóznunk Ripka Ferenc dr.-nak, Budapest székesfőváros főpolgármesterének, aki átészerve a Szent István-nap óriási jelentőségét, Szent István ünnepét évről-évre fényesebbé teszi és remélhetjük, hogy a közeljövőben Szent István ünnepelésében a külföldiek ezrei is részt fognak venni.

Szép Juhász-né-i páloskolostor

Volt még Budának egy kegyhelye, amelyet a hívek ezrei kerestek fel a világ minden tájáról, amelyről dr. Paulovits Sándor nem tesz könyvében említést, de akkor amikor a jelenlegi kegyhelyekről beszámol nem ismerheti azt a kolostort és templomot, amelynek helyét ma mindössze néhány szétszórt faragott kő jelzi.

Ez a hely a budai hegyvidék egyik legszebb részén a Jánoshegy és Hárshegy közti nyergen a mai Szép Juhász-né területén állott templom és kolostor, amelyet a magyar remetéből alakult egyetlen magyar alapítású szerzetes rend, a Pálosok építettek 1300-tól 1310-ig.

A kolostort és a templomot, továbbá azoknak történetét bátori Sigray Pál, Boldog Báthory László pálosrendi szerzetes zugligeti remetebárlangjának ünnepélyes megnyitása alkalmával tartott emlékbeszédében a következőkben írja le:

„A zárda négyszögletben volt és mindenkinek frontja 40 öl hosszú volt.

A főfront közepén állott a remek templom, amelyet Olaszországból hoztatott építőművészek építettek gót stílusban faragott kövekből, belül vörös, fehér és kékesszínű márványbetétekkel díszítve és gyönyörű szobrokkal ékesítve, amelyek közül a legszebbeket Vince rendtag korának híres szobrásza alkotta.

A templom előcsarnokát hatalmas monolith-oszlopok tartották.

A főbejárattal szemben álló oltár Szent Lőrinc vértanúnak volt szentelve és róla úgy a templom, mint szintén az egész monostor Buda Szentlőrinc-i monostornak nevezetett el.

A templom baloldali hajójában volt a Szent István kápolna és ebben állt a Szent István oltára, ezen pedig volt a Remete Szent Pál teste, mint ereklye. Ez az ereklye úgy került ide, hogy mikor Nagy Lajos király a velenceiek ellen folytatott háborúját szerencsésen befejezte: a békekötés alkalmával kényszerítette a velenceieket, hogy Szent Pál testét — mely az ő birtokukba volt — adják ki neki. Ezt ezután a király előbb a budai várkápolnába helyezte el, csakhamar azonban a Buda Szentlőrinc-i zárda ajándékozta és oda nagy pompával átszállíttatta.

A Szent István oltára körül, természetesen kriptában több jeles rendtag és azok közt itt volt eltemetve boldog Báthory László is.

A zárda olyan nagyméretű volt, hogy abban 300—500 rendtag elfért és még 150 vendégnek is maradt benne elegendő hely.

Volt is szükség ilyen nagy terjedelmű épületre, mert ebben lakott a *rend generálisja, aki az összes magyarországi és külföldön Spanyol-, Francia-, Német-, Olasz- és Lengyelországban is elterjedt pálosrendieknek feje*

volt. Mind a bel-, mind a külföldi rendek kötelesek voltak a minden évben tartott nagygyűlésre ide, Budára követeket küldeni.

Ezeknek mind szállást kellett adni... Sőt a királyok közül is némelyek, például Róbert Károly, Nagy Lajos, Zsigmond, különösen Mátyás király, ha uralkodási és kormányzási gondjaikban vagy a háborúkban megfáradtak, szívesen jöttek a pálosokhoz néhány napra pihenni és újabb nagy terveikhez a szent atyákkal együtt Isten segítségével könnyörogni. Amit ezután más főurak is követtek.

A zárda annál fogva akként volt berendezve, hogy míg egyrészt a rendtagok cellái csak a legszükségesebbekkel voltak felszerelve, addig másrészt a gyűléstermek és a főurak vendégszobái a legnagyobb pompával voltak feldíszítve úgy, hogy a külföldi vendégek és zárandokok a legnagyobb elragadtatással vitték hírét messze országokba a Buda Szentlőrinc-i zárda felé.

Nagyban emelte a rendház tekintélyét, hogy V. Márton pápa és IV. Jenő pápa *Szent Pál testéhez búcsút engedélyezett, ami óriási látogatottságot és forgalmat idézett elő. Sőt az áldott emlékezetű V. Márton pápa egy bullájában még azt is elrendelte, hogy a rend generálisja csak magyar ember lehessen és csak Magyarországon legyen megválasztható.*

Mint néhai Eperjessy István „Zugliget és környéke” című munkájában írja, a mohácsi csata után a törökök a templomot és kolostort földig lerombolták; a pusztulás tíz napig tartott, a szerzetesek legnagyobb része elmenekült. Huszonötven ott lelték halálukat, csak Remete Szent Pál testét sikerült előzőleg Trencsén várába szállítani. A kolostor rommaradványából épült fel a mult század elején

a Szép Juhászné vendéglő és 1818-ban a ferencalmi templom. Most már csak néhány faragott kő jelzi a hajdan híres kolostor helyét.

Méltó dolog lenne, ha a ferencalmi templomban, mely e kolostor és templom köveiből épült, évente legalább egyszer megemlékeznének a Szép Juhászné melletti híres templomról és kolostorról, annak minden magyar ember által tisztelt és szeretett lakóiról: a pálosokról. Dr. Huszár Elemér zugligeti római katolikus lelkész felvetette azt az eszmét, hogy a ferencalmi templom — tekintettel arra, hogy erdő közelében áll — cserkész-templom legyen és annak megvalósítása érdekében buzgólkodik.

A Virányos-Kútvolgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület akciót indított aziránt, hogy az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok Magyarországra visszatérjenek és ez a világhírű páloskolostor és templom — ha szerény méretben is — újból felépüljön és a magyaroknak újból búcsújáráhelye legyen.

Addig is, amíg ezen akció eredményre vezetne, kívánatos, hogy e nagyhírű templom még meglévő néhány kövéből ugyanazon a helyen egyelőre egészen kisméretű kápolna építtessék, ami mindössze néhány száz pengő költségbe kerülne.

Nagyhárshegyi Báthory barlang

Buda kegyhelyei közül idegenforgalmi szempontból különösen számításba jöhet a Nagyhárshegy oldalán, közel a hegy tetejéhez, 425 m magasságban lévő Báthory-barlang, amelyben Boldog Báthory László pálosrendi szerzetes 20 éven át, 1437-től 1457-ig remetéskedett és ez idő alatt,

ebben a barlangban fordította le magyarra először a bibliát és írta meg magyarul a szentek életét.

Báthory László annak a Báthory családnak volt a tagja, amely Erdélynek fejedelmeket, Lengyelországnak pedig Báthory Istvánban hatalmas uralkodót adott.

Melyik ország dicsekedhet azzal, hogy az első bibliafordítás helyét ismeri és az sértetlen állapotban még ma is megvan?

Csaknem 20 évvel ezelőtt Sigray Pál elnöke alatt működő Budapest-Zugligeti Egyesület hiteles okmányokkal igazolva a barlang történeti multját, kérte a székesfőváros tanácsától annak kitisztítását és emléktáblával való megjelölését, ami ünnepélyes keretekkel meg is történt.

Perezel Béla m. kir. kormányfőtanácsos vezetése alatt működő Virányos-Kútvolgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület néhány évvel ezelőtt ugyancsak kérelemmel fordult a főváros tanácsához* a barlangban egy oltár és örökégő felállítását kérve. Ez a gondolat mindenütt osztatlan tetszéssel találkozott és a főváros tanácsa a barlang bejáratát rendbehozatta, elébe erdei fákból díszes előcsarnokot építtetett, az oltár és örökégő felállítására azonban fedezet hiányában a jövőre maradt.

Dr. Huszár Elemér zugligeti lelkész felfogva ezen hely kiváló jelentőségét, úgy az emult évben, mint ez évben, a barlang bejárata előtt litániát tartott, amelyen a hívek évről-évre nagyobb számmal vesznek részt. Huszár Károly, Magyarország volt miniszterelnöke, a Szent Imre év rendezőbizottságának elnöke átézve en-

* Ezen eszmét e sorok írója, dr. Eperjessy István vetette fel az egyesületben. A szerkesztő.

nek külpolitikai jelentőségét, a barlangnak kápolnává való felszentelését a Szent Imre év ünnepi programjába felvette és ez év őszén a magyar-lengyel barátság növelése érdekében a lengyelek budapesti tartózkodása alatt kívánja megvalósítani.

Hirdeti majd ez a kápolna a természet szabad ege alatt, Buda egyik legszebb pontján az Úr dicsőségét, emléket állít az első bibliafordító útján azon Báthory családnak, mely Erdélynek fejedelmeket, Lengyelországnak pedig királyt adott, emléket állítana Báthory László révén az egyetlen magyar alapítású szerzetesrendnek, a pálosoknak, amelynek még Lengyelországban virágzó kolostorai vannak és módot nyújt arra, hogy a kiránduló közönség a legfenségesebb templomban az Úr szabad ege alatt hallgathasson szent misét.

A most lefolyó Szent Imre évi ünnepségek már mutatják a vallásosságunk idegenforgalmi szempontból való fontosságát.

Kegyhelyeink fejlesztése nemcsak a katolikusok érdeke, hanem idegenforgalmi szempontból minden felekezeti érdekét képviseli.

Ha már, — idegenforgalmi szempontból igen helyesen, — a Rózsadombon mohamedán búcsújáráhelyet akarunk létesíteni Gül Baba sírjánál, akkor nem méltó, hogy saját ősi kegyhelyeinket elhanyagoljuk és azok a feledés homályába merüljenek.

Kétségtelennek tartom, hogy a *Budai Napló*, amely hasábjain minden Budát érdeklő gondolatnak készségesen nyújt teret, módot fog találni arra, hogy Buda egyes kegyhelyei régi fényének visszaállítására vonatkozó eszméiket a nálamnál arra hivatottabbak a lap hasábjain kifejtésék.

nehogy az ellenzék propagandá avat, mely a városi politika kérdéseit alig érinti s csak az országos politika jel-szavait használja, félrevezettesse magát. Szombathy Kálmán általános tetszéstől kísérve üdvözölte a nagyszámban megjelent fiatalágot, melynek jövőjéért a párt mindenkor a leg-reálisabb eszközökkel kíván küzdeni.

**SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ**
a Városligetben

a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógy-fürdője. Ivókúra. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.

KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

**GÉPONDULÁS
DAUERWELLEN**
a legújabb rendszerű villanygéppel 15 P-től 20 pengőig

AMMER BALÁZS hölgyfodrász
I. KER., BÜSZÖRMÉNYI-ÚT 3/a

LEGOLCSÓBB CIPŐK!
NŐI . . . . P 14.50
FÉRFI . . . P 18.50

„RECORD“
I., Mészáros-utca 6

TEA

Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kilogrammos eredeti csomagolásában és ládáiban — Nagyban és kicsinyben

BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I. KER., ALKOTÁS-UTCA 34. szám.

HOLLÓ CIPŐ!

**OLCSÓ
TARTÓS
MEGBIZHATÓ**

II., TÖRÖK-U. 2. TEL.: 515-29

**BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEISEN**

**DÉLUTÁNI TEA
ÁNC**

Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcan át is
Elsőrangú koncert- és tánczene.
Európa előkelő restauránjtjai között foglal helyet. Füst- és portmentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés T: A. 528-84